

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59496-07-13 קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני

בפני יו"ר הועדה כב' השופט אמרים ציזיק - חבר הועדה - דר' אלכס קורת חבר הועדה - פרופ' ולטר מרקביץ

מערער

ע"י בייכ עוה"ד מ. פסקל

נגד

משיב

קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום ע"י בייכ עוה"ד א. בקרמן

פסק דין

- 1
- 2
- 3 1. ערעור על החלטת קצין התגמולים מיום 24.6.2013, במסגרתו נדחתה תביעתו של המערער
- 4 להכיר בנכות (מחלה) אשר לטענתו נגרמה לו תוך כדי ועקב שירותו הצבאי.
- 5
- 6 2. במסגרת החלטת קצין התגמולים נכתב
- 7
- 8 "בהסתמך על תוצאות הבדיקות ומן הנימוקים המצוינים במסקנות חוות הדעת הרפואית
- 9 מתאריך 7.4.2013 לפיה הגעתי למסקנה כי אין קשר בין נאבי הגב התחתון עם קרינה לדיגל
- 10 שמאל לבין תנאי שירותך הצבאי כמשמעותו בסעיף 1 לחוק".
- 11
- 12 3. החלטת קצין התגמולים נסמכה בצורה מלאה ומוחלטת על חוות דעת רפואית אשר נערכה
- 13 ע"י ד"ר מיכאל אלפרסון מיום 7.4.2013.
- 14
- 15 4. מסקנותיו העיקריות של ד"ר אלפרסון (היעדר קשר בין תנאי השירות למצב הרפואי בגב
- 16 התחתון) הושגו על מספר נקודות:
- 17
- 18 א. אין עדות לטראומה בגב התחתון אצל המערער.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59496-07-13 קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני:

- ב. במסגרת תנאי שירותו כנגד מטבח ביחידת שטח היה חשוף למאמצים פיזיים בעקבות מעברים, פירוק והרכבה של ציוד כבד הקשור להקמת מטבח - מקררים, בלוני גז, אספקה.
- ג. הגישה הרפואית המקובלת היום הינה שמטלות גופניות שטיבן עומסים חוזרים ונשנים מסוג אליו נחשף המערער, אינן סיבה משמעותית להתפתחות שינויים חולניים בעמוד השדרה.
- ד. גורמים גנטיים וליקויים מובנים של עמוד השדרה כן מהווים סיבה משמעותית לשינוי חולני בגב התחתון.
5. ייאמר כי בתחילת הדרך הפנה ד"ר אלפרסון לקיומה של טראומת גב בשנת 1995, טרם גיוסו של המערער, כגורם אפשרי לפגימה, אולם לאחר שהוצגו בפניו נתונים נרחבים בקשר לאותו אירוע, ציין "קרוב לוודאי שהמקרה הטראומטי לא רלוונטי למקרה שלנו אלא השינויים הניוונים שהתפתחו" (עמ' 13 לפרוטוקול מיום 21.3.2016, שורה 24).
6. פסק דין זה, יבחן האם הטעמים עליהם הושתתה חוות דעתו של ד"ר אלפרסון, הינם טעמים מוצקים אשר מצדיקים, כהחלטת קצין התגמולים תבסס על חוות הדעת. ברי כי ככל שהטעמים כאמור אינם מבוססים דיה, הרי שתהא הצדקה להתערב בהחלטת קצין התגמולים.
7. תנאי השירות: דומה כי אין חולק באשר לשאלת תנאי שירותו של המערער. המערער ציין כי שימש כנגד מטבח ביחידת שדה המשויכת לחטיבת הצנחנים, ובמסגרת שירותו נאלץ בצורה רציפה ומלאה, להעביר את המטבח הנייד, אשר מוקם באוהל מטבח בכל מעבר, לפי צרכי היחידה אליה שויך.
8. במסגרת זאת ציין המערער, כי מדובר היה במעבר תכוף ומחזורי, כאשר בכל מעבר בין המקומות הנ"ל כרוך היה בביצוע העברת כלל הציוד והכלים השייכים למטבח, לרבות הרכבה ופירוק, העמסה ופירוק כלים וציוד כבד כגון מקררי שדה, בלוני גז, שולחנות וכיסאות, כירות גז, מיכון מטבח כבד (מכונת רידוד בצק, מיקסר הוברט, עגלות חימום ועוד). עדותו של המערער בהקשר זה, חוזקת בעדותו של מר אלעזר אבוטבול, אשר היה מפקדו של המערער משנת 1996 ועד 2000.
9. בהקשר זה, צוין על ידי המטיב כי המערער כנגד מטבח אינו נושא וסוחב הציוד על גבו, אולם זהו המקום להזכיר שתלונות המערער על מצבו הרפואי המושפע מעומס בעבודה,

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59496-07-13 : קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני.

- 1 קרי, כאבים בגב התחתון, החלו מעט אחרי שנת 2000, כאשר בשנים הללו אין חולק
2 שהמערער היה בשנים הראשונות לשירותו הצבאי, כאשר משנת 1996 ועד 2000 היה כפוף
3 למר אבוטבול, ומשנת 2000 ועד שנת 2004 היה טבח בפלסייר צנחנים (עמי 3 לפרוטוקול
4 שורה 20).
- 5
- 6 10. ייאמר עוד כי נתון זה, של עבודה פיזית מאומצת, הייתה גם נקודת המוצא של ד"ר
7 אלפרסון;
8
- 9 **י"על פי בתוך עובד מטבח היה חשוף למאמצים פיזיים רבים כולל הרמת חפצים
10 כבדים... במסגרת תפקידו שמש כאחראי על הפעילות המטבח, חיילים ונגדים זוטרים
11 בעבודה שוטפת של המטבח, השתתף בכל מעבר בין המקומות וביצוע העברת כלל בציוד
12 וכלים כולל הכרבת ופירוק ציוד כבד".**
13
- 14 11. סיכום ביניים: הצדדים אינם חלוקים לגבי תנאי השירות, אינם חלוקים כי המערער לא ספג
15 טראומה משמעותית שהינה הגורם למצבו הרפואי, ונותרה מחלוקת רק בשאלה – האם
16 ראוי להסתמך על דברי ד"ר אלפרסון שהגיש הרפואית המקובלת היום הינה שמטלות
17 גופניות שטיבן עומסים חוזרים ונשנים מסוג אליו נחשף המערער, אינן סיבה משמעותית
18 להתפתחות שינויים חולניים בעמוד השדרה, אלא גורמים גנטיים וליקויים מובנים של עמוד
19 השדרה כן מהווים סיבה משמעותית לשינוי חולני בגב התחתון – או שמא ראוי להעדיף את
20 חוות דעתו של ד"ר רייכל מטעם המערער, אשר סבור כי מצבו הרפואי של המערער מבחינת
21 הפגימה בגב התחתון, הינה תולדה של שירותו הצבאי ותנאי שירותו.
22
- 23 12. מקדמית ראוי לציין, כי ד"ר אלפרסון לא ערך מבדקים גנטיים או תורשתיים מכל סוג,
24 ובמסגרת חוות דעתו לא הצביע על מצב מולד כלשהו, או על ליקוי מובנה כלשהו, אלא
25 הסתפק באמירה, כי זאת הינה הגישה הרפואית הרווחת, בהתבסס על 13 מחקרים אליהם
26 הפנה במסגרת חוות דעתו.
27
- 28 13. לאחר בחינת חוות הדעת, המאמרים, עדויות המומחים בפני הוועדה וסיכומי הטענות, בחרנו
29 להעדיף את חוות דעתו של ד"ר רייכל, בהתבסס על מספר טעמים אשר יפורטו להלן.
30
- 31 14. עוד יצוין מקדמית, כי בכל הנוגע לשאלת מחלוקת אפשרית באשר לפענוח בדיקות דימות
32 שונות אשר נערכו למערער, אישרו שני המומחים כי לא ראו ולא בדקו את בדיקות הדימות,
33 אלא הסתמכו על פענוחי בדיקות הדימות בלבד. במקרה שכזה, אין עדיפות לחוות דעת זאת

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59496-07-13 קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני:

- 1 או אחרת, בהיעדר התייחסות לגופה של בדיקת הדימוס, ולכך לא ניתן כל משקל בפסק דינו.
- 2 ייאמר כי הצדדים השקיעו מרץ וזמן רב בטענותיהם בהקשר של העדפת בדיקות דימוס אלו
- 3 לעומת אחרות, בבחינת המשמעות שיש לאותן בדיקות, אולם נקום שהבדיקות עצמן לא
- 4 נכחנו, הטענות בהקשר זה מאיינות אחת את רעתה.
- 5
- 6 15. בכל הנוגע לתחום המומחיות הפרטני, אישר ד"ר אלפרסון בהגינותו, כי אין לו כל התמחות
- 7 בנושא עמוד השדרה, אלא בתחום קרסול וכף הרגל (נמ" 16 לפרוטוקול שורה 20 ואילך), בעוד
- 8 ד"ר בייכל הינו מומחה לניתוחי עמוד שדרה וחבר האיגוד הישראלי למחלות עמוד השדרה.
- 9
- 10 16. אין משמעות הדבר, כי מומחה בתחום האורתופדי אינו יכול לשמש כמומחה המעניק חוות
- 11 דעת בתחום זה גם ללא תת-התמחות ספציפית ונקודתית, אולם כאשר המחלוקת נוגעת
- 12 לשאלות של גישה רפואית רווחת, הנשענת על בחירה בספרות מקצועית זאת או אחרת, קשה
- 13 מאוד להעדיף את הבחירה של מי שאינו בעל הניסיון המקצועי המתאים, כאשר ספק אם הוא
- 14 מודע לגישות הרפואיות העדכניות בתחום, או לכלל המחקרים והספרות המתעדכנים מעת
- 15 לעת בהקשר זה.
- 16
- 17 17. ונרחיב בהקשר זה, ד"ר אלפרסון מסתמך על 13 מאמרים, ובעיקר התמקד בהפניה למחקר
- 18 הנוגע לזהות שינויים ניווניים אצל תאומים זהים, ללא קשר לשאלת העומס. כאשר נשאל
- 19 בהקשר זה השיב (נמ" 14 לפרוטוקול):
- 20
- 21 "ש. אתה מעלה את התאוריה של השינויים הניוניים והמבנה הגנטי. אתה מתבסס
- 22 על מאמרים וספרות רפואית. אתה ידע מה בתי המשפט חושבים או מה בתי
- 23 משפט אמרו על הדעה שלך בנושא הזה, מגיש לעינך פסק דין שניתן בחיפה
- 24 במסגרת ע"נ 6940-08-13. שם וועדת הערר מתייחסת לתזה שלך. מפנה
- 25 למאמרים שאתה מציין אותם ובסיכומו של דבר מפנה לסעי' 21 בפסק הדין. מה
- 26 יש לך לומר על הדחייה הגורפת הזו.
- 27 ת. אני חושב שהקונטקסט שציטטת קשור לממצאים ספציפיים. על איזה מאמרים
- 28 מדובר? תצטט על איזה מאמרים מדובר ועם מה הם לא הסכימו. אם שופט לא
- 29 מקבל את המאמר הזה יש עוד מאמרים אחרים.
- 30 ש. לוועדה: אומר גם פסק הדין אליו מפנה ב"כ המערער שהמאמרים שאתה מסתמך
- 31 עליהם בחוות דעתך לא בדקו שאלות של עומס אלא שאלות של ניוון. מה
- 32 הרלוונטיות של המאמרים שבוחנים ניווניות ולא תוצאה של עומס.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59496-07-13 : נ"ק קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני.

- 1 ת. ניווניות היא לא קשורה לעומס היא קשורה לנטייה גנטית. התפתחות ניווניות יכולה
2 להופיע בעשור שני של החיים. נמצאו ממצאים פתולוגיים אצל אנשים כבר בגין 18,
3 20, 19. פריצת דרך בנטייה גנטית היה במאמר שבדקו את התאומים."
4
5 18. ד"ר רייכל, מטעמו של המערער, נשאל באותו הקשר (עמ' 13 שורה 1):
6
7 "ש. אתה יודע שהמחקר הזה מצא שינויים דיסקליים אצל תאומים זהים בעלי מטען
8 גנטי זהה בין אם עבדו עבודה פיזית קשה ובין אם לא.
9 ת. המאמר הזה משנת 2006 ומדבר על שינויים ניוונים ואחת מהדברים הגדולים שהוא
10 מדבר זה שינויים בחלק החוליה שצמוד לדיסק ועל אוסטאופיטים.
11 ש. לוועדה: המאמר הזה מדבר על בדיקת קשר.
12 ת. המאמר הזה בודק התקדמות ניוונית של דיסק.
13 ש. כותבי המאמר רואים בבלט דיסק שינוי ניווני.
14 ת. אחד מהסימנים לא מחלה ניוונית.
15 ש. מצאו במחקר של התאומים ממצאים הדמייתים במצב ניווני בין אם עבדו בעבודה
16 פיזית ובין אם לאו.
17 ת. אבל הם בדקו מחלות ניווניות."
18
19 19. שוכנענו כי ישנו טעם של ממש בדברי ד"ר רייכל, העוסק כמנתח גב, באבחנה לגבי רלוונטיות
20 המאמרים עליהם נסמך ד"ר אלפרסון בהקשר זה; ברי כי מאמר אשר בוחן שאלות ניווניות
21 בלבד, אינו מבחן העוסק במהות הרלוונטית למחלוקת שבמנינו, האם העומס עלול לגרום
22 לכאבי גב מן הסוג אשר ממנו סובל המערער, ולא דאינו הצדקה להסתמך על מאמר שכזה,
23 אשר תוצאתו אולי תואמת את גישת מומחה המשיב, אולם בוודאי מאמר אשר בחן שאלה
24 של ניווניות בלבד, אינו רלוונטי למחלוקת בדבר נזקי עומס מצטבר.
25
26 20. דווקא לגבי עומס מצטבר, אישר ד"ר אלפרסון (עמ' 16 לפרוטוקול שורה 24):
27
28 "ש. לוועדה: בעמ' השני התייחסת למאמרים של ד"ר רייכל. מפנה למאמר מס' 11,
29 אנא פרט ביתר פירוט ההתייחסות לנקודת הרלוונטיות.
30 ת. המאמר הזה מתייחס לא לשינויים ניווניים, הוא מתייחס לכאבי גב תחתון. כאבי
31 גב תחתון באמת הופיעו אצל אנשים שעובדים בהתכופות, בזווית 60 מעלות.
32 מדובר על כאבי גב ולא שינויים בגב. המאמר לא רלוונטי בגלל שהוא לא בדק את
33 השינויים שקיימים בגב תחתון אלא רק את הכאבים."

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59496-07-13 קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני:

- 1
2 21. יש לזכור כי הנכות הנטענת, אינה קשורה דווקא לשינויים בגב, אלא קשורה קשר ישיר עם
3 כאבים והגבלת תנועה הנגזרת מקיומם, והמחקר הנזכר דווקא עוסק במפורט בתוצאות
4 פעילות ועומס וההשפעה על כאבי גב, ולא בשאלות אחרות, ולא יכולנו לקבל את תשובת ד"ר
5 אלפרסון בהקשר זה, כראויה להיות עדיפה על עמדת ד"ר רייכל.
6
7 22. בסיכומי טענות המערער, הופנינו על ידי ב"כ המערער לשני פסקי דין העוסקים באותה
8 המטרה ממש, ומצאנו להביא קטע קצר מאחד מהם – ע"נ (חי) 6940-08-13 ט.א. נ' קתיג
9 (ניתן ביום 16.8.2015):
10
11 "על סמך ארבעה מאמרים אליהם הפנה, טען ד"ר אלפרסון כי כיום מקובלת הגישה
12 הרפואית לפיה פגיונות בעמוד שדרה צווארי נגרמים מליקויים מיבניים בעמוד שדרה,
13 משיוניים שינויים ניווניים ומגורמים גנטיים. על מנת שהשקפה זו תתקבל, יש להוכיח כי
14 הינה אסכולה רפואית בת-תוקף: כדי שדעה תגיע למעמד אסכולה, צריך שהיא תהא
15 מקובלת במרכזים רפואיים חשובים, או על דעת מומחים מוכרים בעולם, ואף תוצג כדעה
16 מבוססת בספרי לימוד חדשים בעלי מעמד מקצועי מכובד. בדרך כלל דעה כזאת תהא
17 מבוססת על מחקרים מדעיים וצינניים המצביעים באופן משכנע על תופעה, קשר או
18 הסבר, להבדיל מהשערות, ואפילו הן השערות סבירות שלא הופרכו על-ידי מחקרים. כדי
19 שאסכולה תביא להכרה בזכותו של תובע למי חוק הנכים נדרש כי היא תגדיר בפירוט
20 סביר את האירוע או הנסיבות הגורמות למחלה או להחמרתה וכן כי עוצמת הקשר תהיה
21 ברמה של "מתקבל מאוד על הדעת" ולא בדרגה נמוכה של הסתברות. (רע"א 2027/94
22 קליג' נ' קצין התגמולים במשרד הבטחון, פ"ד נ(1) 529 (1995))
23 ארבעת המאמרים אליהם הפנה ד"ר אלפרסון בחוות דעת אלפרסון 2 אינם מאשימים את
24 טענתו כי עומסים חוזרים ונישנים על צוואר וגב לא מהווים סיבה משמעותית לשינויים
25 חולניים. בכל ארבעת המאמרים (אשר ציטוטים מהם יובאו להלן) כלל לא נבחנה השפעה
26 של עומס משקל בנבדקים, אלא מחבריהם הגיעו למסקנה - בהתבסס על מספר מצומצם
27 של נבדקים - כי בגילאים שונים, לרבות מתחת לגיל ארבעים, קיימים שינויים ניווניים
28 בעמוד השדרה הצווארי והגבי....
29 ... לא הוכח על-ידי המשיב כי הגישה הרפואית הנטענת מתווה אסכולה רפואית, לפיה
30 לסחיבת משאות כבדים המפעילים לחץ על עמוד שדרה צווארי וגב משקל זניח (תדתי
31 משמע) כגורם לפגיונות. באשר לליקויים מבניים ושינויים ניווניים בעמוד שדרה, אנו
32 מוצאים לנכון לחזור על עמדתנו, אותה הבענו לאחרונה בע"נ 13-01-9000 ג.ס. נ' קצין
33 התגמולים (פורסם בנבו, 7.8.2015). אף באותה פרשה - בה נדון הקשר הסיבתי בין חבלה
34 בעמוד שדרה צווארי ומותני שנגרמה למערער בתאונת דרכים - גרס ד"ר אלפרסון כי

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59496-07-13 נ' קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני

- 1 השינויים החולניים נגרמו על-ידי גורמים גנטיים, ליקויים מובנים ושינויים ניווניים.
 2 סברנו שם כי עשיית שימוש בנתון סטטיסטי המתייחס לכל האוכלוסייה, לגבי כל חייל
 3 ובפרט לגבי מערער שהינו צעיר וללא "עבר אורתופדי", אינה נטולת בעייתיות. "
 4
- 5 23. דברי הוועדה בראשות כב' השי' גולדקורן, בפסק דין אשר ניתן רק בשנה האחרונה, מערערים
 6 את הבסיס לחוות דעתו של ד"ר אלפרסון; חוות דעתו נסמכת על אסכולה לא מבוססת לה
 7 הוא טוען, בתחום שבו הוא מומחה (אורתופדיה) אולם ללא ניסיון כלל בנייתוחי עמוד שדרה,
 8 כאשר אותה תיאוריה ואותם נאמרים עליהם הוא מתבסס נשללו כבר, רק לאחרונה;
 9
- 10 24. ואם זהו הבסיס "גישה רפואית רווחת" כדברי ד"ר אלפרסון, אשר נשללה מניה וביה ע"י
 11 ד"ר רייכל (להחלטת קצין התגמולים, הרי שיש להתערב בהחלטה כאמור.
 12
- 13 25. ערים אנו לטענות המשיב בכל הנוגע לטענת המיקרוטראומה, בהפניה לע"א (חי) 2134/05 כהן
 14 נ' קת"ג, באשר לשאלת ההמתנה לטל להוכחת מיקרוטראומה, כאשר בית המשפט המחוזי
 15 בחיפה הביע דעתו כי ראוי שיוצבע על מקרה קונקרטי של טראומות זעירות במהלך השירות
 16 הצבאי, אולם אנו סבורים שהפירוט המועלה בחוות דעתו של ד"ר רייכל למעלה ממספק
 17 בהקשר זה.
 18
- 19 26. אמנם, בפסה"ד בעניין רוט נ' קת"ג נפסק
 20
- 21 "כאשר מדובר בשירות ארוך וממושך, אין די בתנאים הכלליים של השירות כדי להעביר את
 22 נטל הראייה כאמור. העברתו של נטל זה מוצדקת מקום בו מצביע התובע על אירוע או על
 23 שרשרת של אירועים חריגים ומיוחדים בסמיכות זמנים לפרוץ המחלה. בהעדר נסיבות
 24 מיוחדות שכאלה בשירות הצבאי, הסמוכות לפרוץ המחלה, שוב אין הצדקה לחזקה
 25 הראייתית האמורה."
 26
- 27 – זאת, בהתייחס לחזקה הראייתית הנוגעת לקשר הסיבתי לשירות הצבאי, אולם אנו סבורים
 28 כי העדות של המערער ושל מפקדו בארבע שנות השירות הראשונות, תיארו מצב דברים ייחודי
 29 יחסית, ושגרת פעולות שיש בה, כפי שהדברים מפורטים בחו"ד ד"ר רייכל, כדי להוות סיכון
 30 אפשרי אשר ככל הנראה התממש אצל המערער (וויאמר: גם אם הייתה נטייה מובנית, אשר
 31 התממשה בשל השירות בלבד, בגין היותו מאומץ יחסית, לפי הלכת אביאן אין מקום לשלול
 32 ההכרה בגרימת הנכות בפועל).
 33

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 59496-07-13 נ"קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

תיק חיצוני

1 27. לאור כל האמור, מצאנו לקבל הערעור, ולהתערב בהחלטת קטי"ג, קרי, להכיר בכך כי נכותו
2 חנטענת של המערער, הינו תוך כדי ועקב שירותו, בקשר סיבתי של גרימה.

3
4 28. בנוסף מצאנו לחייב את המשיב בהוצאות ושכ"ט המערער, בסכום כולל בסך 12,000 ש"ח.

5
6 ניתן היום, ג' כסלו תשע"ז, 03 דצמבר 2016, בהעדר הצדדים.

7
8
9

נוע. א. א. ק.

פרופ' נועם אריאל, חבר הוועדה

ד"ר אלכס קורת

ד"ר אלכס קורת, חבר הוועדה

אפרים ציזיק

אפרים ציזיק, שופט יו"ר הוועדה, שופט

10

מאגיסטראט